

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΜΩΜΟΥ

(Αρχαῖος μύθος)

Ο Προμηθεύς, ή Ἀθηνᾶ καὶ Ζεὺς ὁ παντεπόπτης ἀγῶνα ἔθεντο ποτὲ περὶ καλλιτεχνίας καὶ Μῶμος ὁ δεινὸς κριτής καὶ ἐγνωσμένος σκώπτης ὡρίσθη ὡς ἐκτιμητῆς ἑκάστης ἐργασίας.

Καὶ ἔπλασεν ὁ Προμηθεὺς τὸν ἀνθρώπον τὸν πρῶτον, ἡ Ἀθηνᾶ περικαλλῆ οἰκίαν καὶ μεγάλην καὶ ὁ Κρονίδης, ἐργασθεὶς μετὰ πολλῶν ιδρώτων, τὸν ταῦρον ἐξεπόνησε πυριμανῇ πρὸς πάλην.

Καὶ ἕκαστος ἔθαύμαζε τὸ φιλοτέχνημά του καὶ ἐνδομύχως ἔχαιρε τὸ ἄθλον ἀναμένων, στε προσῆλθεν ὁ κριτής—καὶ τὸ μειδίαμά του πικρὸν ἐξέλαμψεν εὐθὺς καὶ εἶπεν ἀγριαίνων:

«Ιδέ, ίδε τί πράγματα! — Ω Προμηθεῦ, αἱ φρένες δὲν ἔπρεπε νὰ κρύπτωνται ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ νὰ κρέμανται ἐκτὸς ὡς ἀνοικτοὶ ἀδένες, ἐλέγχουσαι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ αἰσχρὸν τοῦ ἄλλου.

«Ἄς ίδωμεν τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἔργον.—Μνήσθητί μου... χωρὶς τροχῶν ὁ σίκος σου; Ἄλλ' ἀν τυχὸν θελήσω νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλην γῆν ἢ γείτονες ἔχθροι μου μὲ ἐνοχλῶσιν, ἔρμαιον τὸν σίκόν μου θ' ἀφῆσω;

»Ο Ζεύς, πιστεύω, εἴμαρται νὰ λάβῃ τὸ βραβεῖον. Ἄλλ' ὅχι... Ω δεινοὶ θεοί, τί ἔργον εἶνε τοῦτο; Ποτέ, ποτὲ δὲν θὰ πεισθῶ πῶς εἶσαι σύ, Κρονίων, τοῦ ταύρου ὁ δημιουργὸς καὶ ὅτι πλάττεις οὕτω.

»Καλέ, πῶς εἶνε δυνατὸν τὰ κέρατα ὁ ταῦρος νὰ διευθύνῃ ἀκριβῶς, χωρὶς ἐπὶ ἔκείνων νὰ ἔχῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς; Πῶς θὰ παλαίη γαῦρος, χωρὶς νὰ πλήγτῃ τὸν ἔχθρὸν τὴν πλῆξιν διακρίνων;»

Ἄλλ' ὅμως ἥδη φοβερὰ ὡργίσθη ὁ Κρονίδης καὶ τὸν κριτὴν ἐνοτοπῶν «Τὰς ἀρετάς, τῷ λέγει, αἰσχιστὸν τέκνον τῆς Νυκτός, δὲν ἔτυχε νὰ ίδῃς, ἀλλ' εἶδες ὅτι νοῦς τυφλὸς ἐδύνατο νὰ ψέγῃ!»

Τοῦ μύθου μου τὴν ἔννοιαν οἱ πάντες ἔννοεῖτε: ὁ Μῶμος ἥδη ἔπεσε μετὰ τῶν Ὀλυμπίων. ἀλλ' ἀναφαίνονται συχνοὶ κριταὶ καὶ τεχνοκρίται τοῦ Μῶμου τέκνα γνήσια καὶ — λείπει ὁ Κρονίων!

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Ι. ΒΑΛΒΗΣ

 ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟΜΕΝΟΝ
ΕΙΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΝ

Ἐκ τῶν μεγίστων ἐπινοήσεων τοῦ αἰῶνός μας, ὅστις δικαίως ἐκλήθη σὶ ὧν ἐπινοήσεων, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι εἶνε καὶ ἡ τῶν δοναμοηλεκτρικῶν μηχανῶν εἰς ἡλεκτρικούς κινητῆρας. Ἡ ἐπινόησις τῶν μηχανημάτων τούτων εἶνε ἐκ τῶν ἐνεργητικωτέρων καὶ τῶν μᾶλλον συντελουσῶν εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν ἐν τῷ πολιτισμῷ πρόδον τῆς ἀνθρώποτητος. Δι' αὐτῶν ἐπετεύχθη ὁ τρόπος τῆς ἐπωφελοῦς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀφθόνων δυνά-

μεων, ἃς χορηγεῖ ἡμῖν ἡ φύσις, τῶν ποταμῶν, τῶν καταρρακτῶν, τῶν παλιρροιῶν, τῶν ἀνέμων, κλπ. αἱ πλεῖσται τῶν ὄποιων ἀπόλλυνται ἀχρησιμοποίητοι ἐπὶ τῶν δρέων, τῶν αἰγιαλῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἀκατοικούτων τόπων. Πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὗται ἀπὸ τοῦδε δύνανται νὰ περισυναχθῶσι καὶ νὰ μεταβιβασθῶσι δι' ἀπλοῦ τινος ἀγωγοῦ νήματος ὁπουδήποτε εἶνε χρήσιμοι.

Ίδού πῶς δύναται ἡ δύναμις καταρράκτου ἡ ποταμοῦ νὰ μεταβιβασθῇ εἰς ἀπόστασίν τινα καὶ νὰ κινήσῃ οἰανδήποτε μηχανήν.

Εἰς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ ἐμβαπτίζεται πτερωτὸς τροχὸς τιθέμενος εἰς κίνησιν ὑπὸ τοῦ φεύματος τοῦ ποταμοῦ· παρὰ τὰς ὅχθας τίθεται δυναμοηλεκτρική τις μηχανή, γράμμι καθ' ὑπόθεσιν, λαμβάνουσα τὴν κίνησιν αὕτης παρὰ τοῦ τροχοῦ καὶ μεταβιβάζουσα τὸν ὑπ' αὐτῆς παραγόμενον ἡλεκτρισμὸν διὰ μεταλλικοῦ τινος νήματος εἰς τινα ἡλεκτρικὸν κινητῆρα, εύρισκόμενον ἐν τινὶ πόλει μακρὰν τοῦ ποταμοῦ (1). Ο κινητὴρ οὗτος τιθέμενος εἰς ἐνέργειαν ὑπὸ τοῦ ἡλεκτρικοῦ φεύματος δύναται νὰ μεταδῷ τὴν κίνησιν αὐτοῦ εἰς οἰανδήποτε μηχανὴν κοινωνοῦσαν μετ' αὐτοῦ δι' ἀτέρμονος ίμάντος καὶ μέλλουσαν νὰ ἐκτελέσῃ ἐργασίαν τινα. Οντως λοιπὸν πᾶσα φυσικὴ δύναμις δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ μετατρεπομένη εἰς ἡλεκτρικὴν καὶ μεταβιβαζομένη διὰ μεταλλικοῦ νήματος εἰς οἰανδήποτε ἀπόστασιν.

Ἄλλὰ καὶ αἱ τεχνηταὶ κινητικαὶ δυνάμεις, σίον ὁ ἀτμός, τὸ κροτοῦν ἀέριον, κτλ. δύνανται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ μετατραπῶσιν εἰς ἡλεκτρικὴν καὶ νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς οἰανδήποτε ἀπόστασιν, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκτελέσωσιν ἐργασίας εἰς διαφόρους τόπους, ἢ ὅταν δὲν δύνανται νὰ μετενεχθῶσιν εἰς τὸν κατάλληλον. Οιαδήποτε ἐν γένει ἀχρηστος δύναμις δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς χρήσιμον καὶ λυσιτελῆ.

Ἐντεῦθεν ἀναρίθμητοι ἐφαρμογαὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τῆς μεταβιβάσεως τῶν κινητικῶν δυνάμεων, ἀδιαλείπτως δὲ πολλαπλασιάζονται καὶ ἀνέρχονται τὰς βαθμίδας αὐτῆς. Ίδού ἐν περιλήψει αἱ κυριώτεραι τῶν ἀπὸ τοῦ 1879 γενομένων.

Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1879, δύο μηχανικοί, καλούμενοι Φέλιξ καὶ Χριστιανός, κατώρθωσαν ἐπιτυχῶς νὰ ἀροτριάσωσιν ἀγρὸν διά τινος ἡλεκτρολάτου μηχανῆς, ἣν ἐτέθη εἰς κίνησιν ἀτμομηχανῆς κειμένη εἰς ἀπόστασιν 2 χιλιομέτρων.

Τῷ 1881 ἔτεροι μηχανικοί μεταχειρισθέντες τὸ αὐτὸ σύστημα ἐπέτυχον διὰ μιᾶς μόνης ἀτμομηχανῆς νὰ κινήσωσι πολλὰς περιστροφικὰς ἡ φυγοκέντρους ἀντλίας, μακρὰν καὶ εἰς διαφόρους θέσεις κειμένας, καὶ χρησιμευούσας εἰτε εἰς ἀποξήρανσιν τελματωδῶν μερῶν, εἴτε εἰς ἀρδευσιν ἀμπέλων.

Τῷ 1881, 1882, 1883 αἱ ἡλεκτρικαὶ ἐκδόσεις τῶν Παρισίων, Μονάχου καὶ Βιέννης περιέκλειον ἐπίσης ίκανὰ

(1) Αντὶ νὰ μεταβιβάζῃ τὸν ὑπὸ αὐτῆς παραγόμενον ἡλεκτρισμὸν ἡ ἡρθεῖσα δυναμομηχανὴ εἰς κινητῆρα δύναται νὰ τὸν μεταβιβάζῃ εἰς φωτιστικὴν συσκευὴν τότε δὲ ἡ κινητικὴ τοῦ ποταμοῦ δύναμις μετατρέπεται εἰς ἡλεκτρικὴν φωτιστικὴν ἐνέργειαν καὶ οὐχὶ κινητικὴν δύναμιν περὶ τῆς κυρίως διόρθωσης.

παραδείγματα όμοίας ένεργειάς έξι άποστάσεως. Δι' ἀπλῆς πιέσεως ένδικο κομβίου ἐτίθεντο εἰς κίνησιν πᾶσαι αἱ ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσαι μηχαναὶ, ἀντλίαι, ἀεριστῆρες, ὑψωτικαὶ ἀναβάθραι, διατρητῆρες, κτλ. Κάλλιον ιδίᾳ παραδειγματα ένεργειάς έξι άποστάσεως κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν Παρισίων ὑπῆρχεν ὁ ἡλεκτρικὸς τροχιοδρόμων, δστις ἐκινεῖτο ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς, τῆς συνδεούσης τὸ μέγαρον τῆς Ἐκθέσεως μετὰ τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας.

Τῷ 1882 ὁ διακεκριμένος γάλλος μηχανικὸς καὶ ἡλεκτριστὴς Μάρκελλος Δεπρέ, κατὰ τὴν ἐν Μονάχῳ ἔκθεσιν, ἥδυνήθη, έξι άποστάσεως 50 χιλιομέτρων, (ἐκ τῆς πόλεως Μιεσόβαχης), νὰ θέσῃ τηλεγραφικῶς εἰς κίνησιν μίαν ἀντλίαν, ἵνα τὸ ὄδωρο ἐχρησίμευσεν εἰς παραγωγὴν τεχνητοῦ καταρράκτου.

Κατὰ Μάϊον τοῦ 1883 ἐν Γαλλίᾳ, ὁ αὐτὸς Δεπρέ, μεταβιβάζων ἐκ τῆς πόλεως Βιζέλλης τὴν δύναμιν ἐνδικού ποταμοῦ εἰς τὴν 14 χιλιόμετρα ἀπέχουσαν πόλιν Γρενόβλην, κατώρθωσεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ κινῇ ἀντλίαν παράγουσαν τεχνητὸν καταρράκτην καὶ νὰ φωτίζῃ τὸ δημοπρατήριον δι' ἀπλέτου ἡλεκτρικοῦ φωτός.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἀξιοσημειώτους μὲν διὰ τὴν σπουδαιότητά των, τύπον ὅμως δοκιμῶν ἔχούσας ἐφαρμογὰς, αἱ καθαρῶς βιομηχανικαὶ καὶ οὕτως εἰπεῖν διαρκεῖς δὲν ἥδυνατο νὰ εὔρωσιν ἢ εύρυτάτον ἔδαφος.

Ἐν πλείστοις σήμερον ἐργοστασίοις, ιδίᾳ τῆς Γαλλίας, κινοῦσιν ἡλεκτρικῶς έξι άποστάσεως τρυπάνους σιδήρου, σφύρας μεγίστας..... πρὸς δὲ πρίονας, τόρνους, βαροῦλκα, ἐκφορτωτικὰς μηχανάς, κτλ. Ἐν τοῖς καταστήμασι τῆς Ὡραίας Κηφουροῦ ἐν Παρισίοις καὶ ἀλλαχοῦ διαβιβάζουσι τὴν δύναμιν μιᾶς ἀτμομηχανῆς ἐν τοῖς ὑπογείοις κειμένοις διὰ μεταλλικοῦ νήματος εἰς τοὺς ἀνωτάτους ὄρόφους, ἔνθα κινοῦσι ράπτικὰς μηχανάς, ταινιοκόπτας, κλπ (¹). Ἐν Ἀγίᾳ Ελισάβετ τῆς Πικαρδίας ἀρδεύουσι τοὺς ἀγροὺς διὰ τίνος ἀναρροφητικῆς ἀντλίας κειμένης ἐπὶ ρυακίου καὶ ἀπεχούσης τῆς πόλεως, δθεν λαμβάνει ἡλεκτρικῶς τὴν κίνησιν τῆς, 775 μ. Ἀλλαχοῦ δὲ τούναντίον ἀποξηραίνουσιν ἡλεκτρικῶς γαίας διὰ περιστροφικῶν ἢ φυγοκέντρων ἀντλιῶν. Ἐπίσης ἡλεκτρικῶς έξι άποστάσεως κινοῦσιν ἔν τισι πόλεσι λιθοθραύστας καὶ μικρὰς σκαπτικὰς μηχανάς. Καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς μεταλλωρυχείοις ἥρχισαν ἥδη νὰ κινῶσιν ἡλεκτρικῶς συσκευάς τινας. Τὸ δὲ σπουδαιότατον, καὶ σιδηρόδρομοι ἡλεκτρικοὶ κατεσκευάσθησαν, ἰκανὰς μάλιστα συνδέοντες πόλεις.

Ἐν γένει ὁ ἡλεκτρισμὸς ἥρχισε νὰ εἰσάγηται εἰς πάν-

τας τοὺς κλάδους τῆς βιομηχανίας. Τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ εἶναι ἀπειρα, καὶ διὰ τοῦτο ἀπειρον τὸ στάδιον, ὅπερ ἔτι μέλλει νὰ διατρέξῃ.

I. X. ΒΛΑΣΣΗΣ.

ΑΣΙΑΤΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΜΗΝΩΝ

Α'. Μουχαρέμ. Ὁ μὴν οὗτος, πρῶτος τοῦ Ἀραβικοῦ ἡμερολογίου, σύγκειται ἐκ τριάκοντα ἡμερῶν ἔθερεῖτο δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις Ἀραψινοῖς ιερός, ὃς καὶ αὐτὸς τὸ ὄνομα δηλοῖ, καὶ κατ' αὐτὸν ἀπηγορεύετο πᾶσα πολεμικὴ παρασκευὴ ἢ ἐκστρατεία. Συνήθως καλεῖται καὶ ἀσυριανὸς ἦτοι μόνον τοῦ πένθους, ἔνεκα τοῦ γενικοῦ πένθους, ὅπερ οἱ τε Ἀραβεῖς καὶ Μωαμεθανοὶ φυλάττουσι κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς τούτου (γέβριλ-ασέρ) εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ Χουσεΐν, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ, φονευθέντος μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ὑπό τίνος στρατιωτικοῦ ἀποστάσιματος τοῦ Γεζίτ, κατὰ τὸ 61 ἔτος Ἐγείρας ἐν τῇ πεδιάδι Καρβελλᾶ παρὰ τὰ σύνορα τῆς Περσίας. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τάφου τούτου κατ' ἔτος μεταβαίνουσι πολλοὶ Μωαμεθανοὶ καὶ ιδίως οἱ τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀλῆ.

Β'. Σαφέρο. Ήτοι μὴν τῆς ἐρημίας, ὃς ἐκ τῆς εἰς πόλεμον ἀποδημίας τῶν φυλῶν, συγκείμενος ἐξ 29 ἡμερῶν. Καλεῖται δὲ οὕτω, διότι καθ' ὃν χρόνον εἶχε ουσιηθῆ τὸ ἀραβικὸν ἡμερολόγιον, οἱ κατοικοῦντες τὴν Μέκκαν Ἀραβεῖς ἐσυνείθιζον κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, ἐγκαταλείποντες τὴν πόλιν, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς παρακείμενης πόλεως Σαΐφ.

Γ'. Ρεβειούλ-ένεέλ. Ήτοι πρῶτος μὴν τῆς ἀνοίξεως, συγκείμενος ἐκ 30 ἡμερῶν. Οἱ νῦν Ἀραβεῖς καὶ ιδίως Μαγριπῖνοι ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν Μεβλούτ (¹), ἦτοι μῆνα τῶν γεννεθλίων, ἔνεκα τῆς ἐπετείου ἑορτῆς τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ, ἦτις ἑορτάζεται τὴν νύκτα τῆς 13 πρὸς τὴν 14 τοῦ μηνὸς· καλλεῖται ἴδ-έλ-λεϊλετ οὐλμουνθαρεκέ, ἦτοι ἴδ-έλ-λεϊλετ-οὐλ-μουθαρακέ, ἦτοι ἑορτὴ τῆς εὐλογημένης νυκτός. Η ἑορτὴ αὕτη ἐν Τριπόλει τῆς Βαρθαρίας, ὃς καὶ ἐντισι πόλεσι τῆς Αιγύπτου ἑορτάζεται μετὰ ἐκτάκτου πομπῆς καὶ παρατάξεως, ἦτις κινεῖ πολὺ τὸ διάφορον, αἱ τελεταὶ αὕται καὶ αἱ πομπαὶ ἔχουσι πολλὴν ὄμοιότητα πρὸς τὰ ὅργια τῶν Βακχῶν καὶ τῶν Μαινάδων· διότι, ὃς τὸ πάλαι οἱ τελοῦντες αὐτὰ οἰστροπλῆγες καὶ μανιώδεις γινόμενοι οὔτε τῶν λεγομένων οὔτε τῶν πραττομένων εἶχον αἰσθησιν, οὕτω καὶ νῦν τὰ διάφορα τάγματα τῶν Μουραβούν, ἀνδρες τε καὶ γυναῖκες, διὰ τῆς ἀφθόνου χρήσεως τοῦ μεθυστικωτάτου ποτοῦ χασίς ἐν τῇ οἰστρομανίᾳ αὐτῶν, ἔξαλλοι καὶ γυμνό-

(¹) Ἐν Ἑλεστίᾳ (ἐν Σαΐν-Μόρει) καὶ ἐν τισι πόλεσι παρὰ τὸ Πυρηναῖα πρὸς φωτισμὸν τῶν μεγάλων οἰκιῶν, καταπτημάτων καὶ ἔνσυνδεσμῶν μεταχειρίζονται τὴν δύναμιν τῶν ὑδάτων τῶν ποταμῶν δροίων διὰ μεταλλικοῦ νήματος ἐξ άποστάσεως. Ἐν Ἀμερικῇ την δύναμιν τῶν τεκτονικῶν τοῦ Νιαγάρα διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου μεταχειρίζονται εἰς φωταγώγησιν αὐτῶν τῶν τεκτονικῶν τοῦτων τῆς συνεργείας τῶν ρευματογόνων μηχανῶν παραγόμενοι ἡλεκτρικὸν φῶς εἴναι τότον ἵσχυρον, ὥστε ἐξεκεῖται μέχρι τοῦ τεκτονικῶν τοῦ Ἰπτείου Πετόλου· τὸ φῶς του ἀντανακλῶντες πίεσται ἀνταγωγήσεως ὑπεράνω τῶν τεκτονικῶν καθιστάσιν αὐτοὺς παρεμπερεῖς τοπείων ὑδραγγύους ἢ στιλβωτοῖς ὅργυρους, ἀποτελοῦνται μεγαλοπρεπέστατον καὶ γραπτωτάτον θέσμα. Ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ πόλεσι γενικῶς, ταῖς μὴ εὐνοούμεναις ὑπὸ τῆς ψύτσας, ἐν ταῖς πλοίαις, κλπ. μεταχειρίζονται διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός, τὴν δύναμιν ἀτμομηχανῶν.

(²) Ὁρα ἐφημ. Ἀνατολικὸν ἐκδεῖν ἐν Κουνιόπλει. ἀρ. 919, 923, 924 καὶ 925. ἡμετέρων Μελέτην περὶ τῶν ἡδῶν, ἔθνων κατοικουν τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρθαρίας, περιγραφὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Μεβλούτ καὶ τοῦ Αύτοκρ. Νοτοκομείου αὐτῶν κτλ. • συνταχθεῖσαν παρ' ἡμῖν κατέ τὴν Ἐρετείον.